# GAZET'A TRANSILVANIEI.

**Redactiunea si Administratiunea:**
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese Marti'a, Joui'a si Sambat'a.

**Pretiulu abonamentului:**
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Tieri esterne pe siese luni 14 fr. pe anu 28 franci.

Anulu XLIV.

**Se prenumera:**
a postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

**Anunciurile:**
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori nefrancate nu se primescu. — Manuscripte nu se retramitu.

**Nr. 130.** **Dumineca 15|27 Novembre** **1881.**

## Cestiunea Academiei militare ungare.

Brasiovu, 14 Novembre.

Cetitorii nostri isi voru aduce aminte, cà, pe candu se discutá afacerea Lendl-Göczel si alte afaceri de natur'a acesteia, isvorite din faptulu cà de o parte institutiunea armatei comune nu este populara la Maghiari, cari ar' dori se aiba o armata a loru propria, ear' de alta parte tendintiele de independentia maghiare nu sunt „populare" in armat'a comuna, pe atunci diarele unguresci tisaiste pretindeau cu voce tare cá sè se introduca càtu mai multu si in armata spiritulu maghiaru, càci numai asia s'ar' poté evitá conflicte regretabile intre curentulu ce domnesce in armata si acel'a ce domnesce in poporulu maghiaru.

Cum sè se introduca in armat'a comuna spiritulu maghiaru? Acést'a era dér' grav'a cestiune ce avea se fia resolvata cu ocasiunea desbaterei budgetului armatei comune in delegatiunea ungara. Ei bine, ce póte fi mai simplu, decàtu a resolvá acésta problema! Corifeii maghiari, cari pe terêmulu politicu lucra neobositu de patru-spre-diece ani incóce, spre a face cà fia-care locuitoriu alu acestoru tieri sè se semta cá Maghiaru, se n'aiba alte dorintie si aspiratiuni, decàtu a imbraçiosia cultur'a specifica maghiara, ce i se impune, acesti corifei vedeau fórte bine, cà si 'n armata spiritulu maghiaru numai cu limb'a maghiara s'ar' puté introduce. Trebuiea prin urmare aflatu unu medilocu spre ajungerea acestui scopu si acestu medilocu era infiintiarea unei academie militare in Ungari'a.

Delegatiunea ungara a primitu o resolutiune, prin care este provocatu ministrulu de resbelu imperialu de a presentá in anulu viitoriu unu proiectu pentru infiintiarea unei academie militare, cá cea din Wiener-Neustadt, pe teritoriulu tieriloru corónei ungare. In acésta resolutiune se mai pretinde dela ministru se dé unu raportu detailatu despre progressulu instructiunei limbei maghiare in armata si se „modifice in modu corespundietoriu" regulele esistente privitóre la cunoscinti'a limbei germane, ce se cere la esamenele de primire ale scóleloru inferióre militare.

Este evidentu cà acést'a resolutiune pune cea mai mare greutate pe invetiarea limbei maghiare de càtra elevii militari si nu e mirare déca ea n'a facutu o buna impressiune nici asupra ministrului imperialu de resbelu, nici asupra membriloru delegatiunei austriace. Press'a germana cislaitana, care altadáta scie se cocheteze multu cu dualistii unguri, si-a redicatu vocea cu unanimitate in contra pretensiunei delegatiunei ungare, accentuandu cà sunt de ajunsu cele duóe academii din Austri'a. Ministrulu de resbelu aratà, cà nici aceste academii nu sunt inca destulu de bine cercetate si cà déca le frecuentéza puçini elevi din Ungari'a, caus'a este si aceea, cà multi candidati n'au cunoscintiele ce se ceru la primire.

Unulu din organele centralistiloru nemti sustienea, cà Maghiarii voiescu se aiba in tiéra totu ce le trebue pentru o armata curata maghiara, cá se fia parati in momentulu, candu voru crede de oportuna infiintiarea unei asemenea armate si le-o spunea francu Tiszaistiloru, cà nu crede asigurariloru, dupa cari ei ar' voi se crutie institutiunea armatei comune fiindcá desvoltarea dualistica impinge lucrurile mai multu spre uniunea personala decàtu spre unitatea monarchiei.

Inzadaru s'au incercatu unii membri ai delegatiunei ungare a risipi aceste temeri, inzadaru a desfasiuratu organulu d-lui Tisza, cà Maghiarii numai de aceea voiescu se aiba o academia militara in tiéra, pentru cá junimea maghiara se imbraçiosieze mai multu carier'a militara, càci proletariatulu inteligentu, pentru care nu mai sunt posturi si care nu póte trai nici pe bas'a diplomei, cresce pe dî ce merge, inzadaru au fost si opintirile pressei maghiare independente, càci cererea delegatiloru unguri a fost respinsa, atàtu de càtra ministeriulu comunu, càtu si de càtra delegatiunea austriaca; nici ministrulu de finance comunu Sziavy n'a pututu se-o iea in sperare altfeliu decàtu recomandandu a se gasi alte modalitati pentru a face din tenerii maghiari, cari nu sciu ce se mai incépa, bunu strategi.

Dér' cu acést'a inca nu s'a rasolvatu delicat'a cestiune. Opositiunalii maghiari nu voru se cedeze, ei sunt decisi a fortiá concessiunea unei academii, coste ce va costá. Cum voru incepe inse? Foile opositiunale maghiare anuntia unu siru de interpelari bine piparate, ce se voru adresá guvernului. Dlu Tisza, firesce, trece la opositiunali de instrumentu alu celoru dela Vien'a, tóta furi'a loru se va versá prin urmare asupra lui si este intrebare déca cele 60 de stipendie, ce se dice cà ar' voi d-lu Tisza se le creeze pentru indeletnicirea cu art'a militara a proletariatului inteligentu maghiaru, voru scapá pe ministrulu-presiedinte de veninósele sageti, ce se voru indreptá asupra-i.

---

## Cronic'a evenimenteloru politice.

Este interessantu a urmari espunerile organului comitelui Andrassy asupra situatiunei. In numerulu seu de Joi „Pester Lloyd", ocupandu-se de cestiunea aliantiei cu Russi'a, dice, cà se vorbescu deja minuni despre schimbarea relatiuniloru d'intre Austri'a si Russi'a prin noulu ministru de esterne. Cum stà lucrulu inse, déca ilu privimu din punctu de vedere practicu? Nu scimu, déca noulu ministru de esterne comite Kálnoky are simpathii russesci, dér' scimu, cà in Austro-Ungari'a nu póte face nici unu ministru politica personala. Ce-e dreptu afacerile esterióre suntu subtrase dela control'a corpuriloru legiuitóre, se potu pregati evenimente politice fara concursulu factoriloru publici, si astfeliu se póte operá cu fapte complinite, dér' esemplulu comitelui Andrássy a aratatu, cà cu asemeni surprise nu se póte lucrá nepedesitu.

Aci urméza earasi o lauda asupra lui Andrássy dicêndu-se, cà acesta avea sè se lupte cu greutati, desi se bucura la inceputu de-o popularitate mare, cu càtu mai multe greutati nu va avé se intempine Kalnoky, care inca de aci incolo are se'si càstige popularitate. Se nasce acuma intrebarea, déca este vr'unu motivu obiectivu pentru restabilirea aliantiei triple? La acést'a intrebare se póte respunde, dice „P. L.", déca vomu cercetá, incàtu s'au schimbatu relatiunile reale ale acestoru duoe poteri.

„Noi nu vedemu nici o schimbare. Divergintia de interesse intre monarchi'a nóstra si Russi'a mai esiste si astadi si va esiste pêna se va resolva problem'a orientala. Cine s'ar' poté amagi asupra urmariloru acestoru divergentie elementare, crediendu intr'o aliantia durabila cu Russi'a? Si inca chiaru cu Russi'a de astadi a lui Ignatieff? Acést'a Russia este agressiva, càci nationalismulu brutalu in acestu imperiu (nu voru fi invetiatu ceva Russii dela Unguri?) este nedespartibilu de propagand'a fortiata in afara, si nu esiste potere, care sè-i póta pune stavila. Sub asemeni impregiurari de-o aliantia nu póte fi vorba, ci póte numai de unu armistitiu diplomaticu intre monarchi'a nóstra si Russi'a, si unu asemenea armistitiu are indreptatirea s'a, pe càtu timpu voimu pacea si avemu interessu a grabì conflictulu, dér' dice in fine „Pester Lloyd", se nu ne persuadamu, cà o legatura durabila cu Russi'a ar' fi possibila, si se nu aducemu acestei utopie nici o jertfa. — Se vede dér', ca fói'a pestana se teme, cá nu cumvá apropierea de Russi'a se aiba unele urmari practice simtitóre.

Scimu cà maioritatea autonomista din camer'a deputatiloru cislaitani era compusa din trei cluburi, alu Cehiloru, alu Poloniloru si clubulu conservativu-clericalu alu lui Hohenwart, asiénumitu: Rechtspartei. Acestu din urma clubu s'a divisatu dîlele aceste in duóe, deórece clericalii nemti, vediendu, cà li se urca actiile la Berlinu si la Vien'a, au capetatu poft'a se formeze unu clubu deosebitu pentru cá si tenerulu printiu Liechtenstein, care posede multa ambitiune, se póta figurá cá siefu de partida. Astfeliu din clubulu dreptei (Rechtspartei) s'au facutu duóe, clericalii formandu unu clubu alu centrului."

Siefulu partidei dreptei Hohenwart, se dice, cà a fostu surprinsu deodata cu acésta secessiune, despre care n'a sciutu nimicu mai inainte. In totu casulu secessiunea este condemnabila, càci slabesce numai prestigiulu partidei autonomiste. Ce se-i faci inse déca d. Lichtenstein si consoçi nu mai voiescu se depinda numai dela Hohenwart, ci eapeta pofta de a jucá ei singuri unu rolu de conducêtori? Acést'a este o bóla, de care sufere mai multu séu mai puçinu tóte tierile. Printii Lichtenstein au voitu se maimutieze puçinu si pe cei din Berlin, unde inca esiste unu „clubu alu centrului", dér' bine le dice „Politik", cà in Austri'a n'are sensu asemenea centru, deórace guvernulu austriacu nu urmaresce cá celu din Berlin o politica ostila bisericei catolice. Este caracteristicu, cà fói'a ceha le imputa printiloru memorati si aceea, cà voiescu sè se gereze cá nemti, pe candu in vinele loru ar' curge sange slavu. Asta ne aduce aminte de o multime de aristocrati unguri in a càroru vine curge multu sange romanescu, ceea ce inse ne folosesce noa Romaniloru tocmai asié de puçinu cá Cehiloru sangele slavu, ce curge in vinele printiloru de Liechtenstein! Si diuarele slovene au condamnatu unisono secessiunea.

Intr'aceea noulu „clubu alu centrului" a declaratu cà va remané fidelu principieloru partidei autonomiste si a intratu deja in contactu amicalu cu celelalte cluburi, In clubulu lui Hohenwart au remasu numai vreo 24 insi. Secessiunea a facutu o impressiune cu atàtu mai rea la partisanii guvernului, cu càtu s'a intemplatu deodata cu intarirea partidei autonomiste in Herrenhaus prin cunoscutulu „Pairsschub."

Desbinarea dreptei in duóe cluburi au incuragiatu se vede pe centralistii din stang'a opositiunala si astfeliu „stang'a reunita" numera pêna adi 138 de membri. Si maioritatea care consta din patru cluburi ar' poté sè se numésca acuma „drépt'a autonomista reunita". In interesulu politicei de impacare ce-o profeséza, ar' fi de doritu cá sè nu se intemple pe viitoriu turburari in sinulu autonomistiloru, din caus'a ambitiuniloru personale ale unoru boieri din noulu centru.

Multe organe autonomiste sustienu cà cu tóta secessiunea comitele Hohenwart n'ar' fi perdutu nimica din influinti'a lui de mai inainte. Unu diaru nemtiescu aduce chiaru scirea cà dorinti a cercuriloru influente ar' fi de a face pe Hohenwart ministru de interne in loculu d-lui Taaffe, care ar' remané numai cu presidiulu. O alta fóia sustiene, cà dintre toti membrii parlamentului numai Hohenwart ar' fi fost informatu despre alegerea lui Kalnoky pentru postulu dela esterne.

Formarea noului clubu alu „centrului" se dice se fi fost initiata de comitele Clam-Martinitz, care a pusu in miscare pe printii Liechtenstein cu ajutoriulu redactorelui unei fóie clericale din Graz. Clericalii nemti au trecutu toti in clubulu centralu, pe candu in clubulu lui Hohenwart au remasu Slovenii, Dalmatinii si Italianii, cari faceau parte si mai inainte din elu.

Corespondentulu diarului cehu „Narodni Listy" a avutu o convorbire cu Lienbacher, care declarà, cà desfacerea in duóe a clubului Hohenwarthianu nu ar' insemná o slabire a dreptei, pentru cà clubulu centrului va avé acelea 'si statute si relatiunile sale cu guvernulu voru remané totu cele de mai inainte. „Amu voitu numai," dice Lienbacher, „se stamu in contactu directu cu guvernulu si se avemu mana libera. Cá nisce

representanti a unoru tieri germane si a unoru alegĕtori conservativi germani, nu amu pututu se ne validitamu pe deplinu interessele sub Hohenwart, noi voieamu se estindemu dreptulu de alegere. Drépt'a n'a voitu se ne sprigiinésca, si acést'a a datu ansa la scisiune. Organisarea actuala a dreptei este mai firésca, pentru cà pe deputatii conservativi germani nu-i pune in suspitiune d'a jertfi Slaviloru interesse germane, càci si noi avemu cá si ceilalti consciintia nationala. Dealtmintrea Cehii si Polonii voru fi sprigiiniti din partene in cestiuni nationale. Dupa ce clubulu Hohenvartianu este frate cu clubulu nostru, nu persistemu in aceea, cá Tirolesii (cari au remasu sub conducerea lui Hohenwart) se tréca in clubulu nostru."

Dumineca 15 Novembre st. v. se va deschide sesiunea ordinaria a Corpuriloru Legiuitóre romane cu obicinuita solemnitate. La 11 óre dim. va fi unu Te-Deum la Mitropolie. La 11 jum., Inaltele Corpuri si autoritatii se voru intruni in sal'a siedintieloru Adunarei. Pornirea cortegiului Regalu dela Palatu se va anuntiá prin 101 tunuri. La 12 óre, M. S. Regele va intrá in sal'a siedintieloru si va citi mesagiulu de deschidere.

„Monitorulu Rom." confirma scirea in privinti'a rechiamarii d-lui Nicolau Calimaki-Catargi din postulu de tramisu estra-ordinaru si ministru plenipotentiaru alu Romaniei la Paris. Eaca càte-va din motivele contienute in raportulu d-lui ministru alu afaceriloru straine, prin care solicita rechiamarea: Din lun'a Maiu si pĕna la 15 Octobre espiratu, d. Catargi a lipsitu mai necontenitu dela postu, cautandu-si de interesele sale particulare la mosia. Afara d'acésta numirea d-lui Alesandru Odobescu in postulu de prim-secretaru la Paris n'a placutu d-lui Catargi si i-a cerutu rovocarea. Ministrulu inse nu putea se cedeze unei astu-felu de cereri, care n'avea nici unu motivu legitimu, si care, prin form'a in care era facuta, loviea in prerogativele guvernului. D. Catargi nu s'a temutu atunci a recurge la Bucuresci si la Paris, la unele procederi cu atàtu mai condamnabile, cà venindu dela o persóna, care avea inca titlulu de represintante alu tierii la Paris, ele putea sĕ se resfranga asupra relatiuniloru legatiunii romane cu guvernulu Republicei. In cele din urma vediendu, cà d. Catargi staruiea a face din revocarea d-lui Odobescu o conditiune a intrarii sale in functiune, ministrulu i-a respunsu, cà in urm'a declaratiuniloru sale verbale si in façi'a unei telegrame prin care declara c'astépta decisiunea d-lui ministru in privinti'a ultimei numiri, considera missiunea d-sale, cá terminata.

„Romanulu" afla, cà Principele Bulgariei a transmisu Regelui Romaniei urmatórea depesia din partea poporatiunei din Rahov'a:

„Poporatiunea orasiului Rahova, serbandu astadi, 9 Novembre, a 4-a aniversaria a salvarei sale, Ve róga se aveti bunatatea a supune M. S. Regelui Romaniei Carolu I. adênc'a si nestérsa s'a recunoscintia càtra poporulu frate si vecinu, care a luatu o parte viua la liberarea patriei nóstre. — Primarulu Rahovei, Petrof.

Foile anglese, cu deosebire cele financiare, precum „Economist" si „Statist", se esprima simpaticu si favorabilu in privinti'a cabinetului Gambett'a. „The Economist" admite cá fórte probabilu, cà Gambett'a va cauta o apropiere amicala de Angli'a, pentru cà elu iubesce liberalismulu Angliei, este din convinctiune pentru libertatea comerciului si mai 'nainte de tóte cauta, fiindu nevoitu, aliati façia cu Germani'a, care 'lu privesce cu neincredere, façia cu Austri'a care 'si are mânele legate, façia cu Itali'a, care s'a instrainatu de Franç'a prin afacerea Tunisului. Gambetta ar' trebui, continua numit'a fóia, se caute amiciti'a Angliei, déca nu voiesce a lasá pe Franç'a isolata. Angli'a nu póte fi de càtu multiumita cu politic'a esterna a lui Gambett'a; déru si politic'a s'a interna n'are se neliniscésca pe nimeni. E siguru, cà elu va incercá a face reforme mari, déra majoritatea alegetoriloru francesi va respinge tóte schimbarile precipitate. Celu puçinu $5^1/_2$ milióne rentieri nu voru adoptá de siguru ideile periculóse ale socialismului. In privinti'a cestiunii orientului spera, cà Gambetta va fi cu Angli'a mai lealu de càtu St.-Hilaire, care a tradat'o de duóe ori, odata cu Greci'a, si apoi cu Tunisulu.

Eata, dupa „Journal des Débats", resultatulu alegeriloru definitive din Reichstagulu germanu:

„98 membri ai centrului; (in vechiulu Reichstag au fostu 102). 63 progresisti; (idem 28). 53 conservatori; (idem 59). 46 liberali-nationali; (idem 62). 42 secesionisti; (idem 23). 28 conservatori liberi séu partitulu imperiului; (idem 49). 21 democratii socialisti; (idem 11). 16 polonesi; (idem 14). 15 protestatori alsaciani-loraui; (idem 13.) 8 hanoverani seu Guelfi; (idem 6). 5 liberali neapartienendu nici la unu grupu; (idem 28). 2 danesi; (idem 1). Totalu 397.

„Din acestu tablou se vede lamuritu, cà partitele conservatóre impreuna cu Centrulu ultramontanu, au suferitu reduceri simtitóre. Pe de alta parte partitulu nationalu-liberalu, care a aderatu la tóte propunerile despotice ale cancelarului, se afla fórte decimatu. Din potriva partitele inaintate au repurtatu o victoria stralucita. — Progresistii din 28, càti erau in camer'a trecuta, au intratu in nou'a Camera aprópe intreiti. Secesionistii séu partitulu divisarei Imperiului de asemenea a intratu induoitu.

„Partitulu de protestare din Alsacia-Lorena a mai castigatu duoi membri, cu tóte sfortiarile generalului Manteufel. Apoi o victoria fórte semnificativa este aceea a socialistiloru, cari din 11, càti erau in vechi'a Camera, intra acuma in numeru de 21. Déca vomu socoti tóte persecutiunile si atacurile, la cari a fostu tiint'a acestu partitu din partea tuturoru coloru-lalte partide burghese, ne vomu face lesne o idea de forti'a acestui partidu in Germani'a.

„De duói ani starea de asediu este proclamata in principalele orie ale Germaniei, tóte diarele socialiste suprimate, dreptulu de reuniune interdisu pentru lucratori, o multime de partisani si de capi ai partidului loviti de exiliu, o multime de procese contra agitatoriloru si propagatoriloru socialisti, si pe de alta parte esirea la ivéla a socialismului guvernamentalu, care a ruptu o multime de voci candidatiloru socialisti pentru a le indreptá asupra acélora, cari sprijinescu politic'a sociala si economica a cancelariului.

„Tóte aceste loviri ar' fi fostu de natura se nimicésca unu partidu cu mai puçine radacini in clasele lucratóre. Resultatulu obtienutu probéza pĕna la evidentia, cà suferintiele lucratoriloru din Germani'a suntu mari si cà intrég'a loru incredere este acordata numai teorieloru de reforme economice ale socialistiloru. Déca in conditiunile extremu desavantagióse de astadi, socialistii au pututu introduce 21 representantii in parlamentu, càti ar' fi intratu óre déca libertatea electorala aru fi deplina in Germani'a si déca s'ar' fi bucuratu si dênsii, cá si cele-lalte partite, de tóte miuilócele de propaganda si agitatiune electorala?"

Comitele Saint-Vallier ambasadorulu Françiei la Berlinu, a declaratu unei persóne, care l'a visitatu, cà elu a demissionatu, pentru cà nu aproba politic'a interióra a lui Gambett'a, mai alesu program'a citita in Camera. Noulu ministeriu este prea accentuatu; de alt-felu elu se retrage fara superare. St. Vallier a avutu ieri o intrevorbire scurta cu Gambett'a. Acesta i-a disu, cà doresce pacea si va staruí pentru mantienerea ei. St. Vallier nu se indoiesce in onestitatea acestoru intentiuni. Gambett'a nu l'a intrebatu nimicu si nu i-a marturisitu nimicu. Reportorulu a intrebatu: „S'a intalnitu Gambett'a cu Bismark in Germani'a?" St. Vallier a respunsu scurtu. „Nu."

Duminic'a trecuta s'au gasitu pe coltiurile stradeloru din Rom'a afisiuri cu inscriptiunea: „Abasso ilu colenello austriaco!" (Josu cu colonelulu austriacu!) Afisiurile mai contineau grosolane insulte contra regelui Umberto si a intrevederei dela Vien'a si termina cu exclamarea: „Traiésca Republic'a! Traiésca revoluti'a! Traiésca Triestulu si Trentino!" Afisiurile emana dela asociati'a republicana Marizio Quadrio. S'au facutu mai multe arestari.

Ultimele sciri despre espeditiunea din Oranulu de sudu spunu ca generalulu Delbecque a sositu la Moghar-Tatani, locu de resiedintia alu lui Bu-Amena, capu alu insurgentiloru; generalulu 'i-a derîmatu cas'a si a taiatu toti palmierii ce-i apartieneau. Trupele francese cercetandu muntii de prin pregiuru in dilele precedente, pusesera mân'a pe turme numeróse d'ale insurgentiloru cu cari avura mai multe incaierari; perderile loru se redica in totalu la 2 morti si 5 raniti; rebelii au lasatu 16 morti pe terenu si au luatu cu densii pe alti mai multi.

Guvernele Austro-Ungariei si Serbiei s'au invoitu, ca dreptulu de a cumpara imobile in Serbi'a stipulatu in conventiunea comerciala pentru supusii austro-ungari, sĕ se intinda si asupra locuitoriloru din tierile ocupate de Austro-Ungari'a. Totodata Serbi'a s'a declaratu gat'a a face se intre in vigóre acestu dreptu inca inainte de a fi ratificata mentionat'a conventiune de parlamentulu din Vien'a si Budapest'a.

Ministrulu Greciei, Conduriotis a remisu Pórtei o ultima nota pentru a respinge hotarirea luata in privinti'a inchiderei birouriloru postale grecesci stabilite la Constantinopole si Janina. Dupa ce reamintesce faptele si reveléza motivele invocate de Pórta in privinti'a biroului postalu turcescu din Larisa, d. Conduriotis dice cà, conformu instructiuniloru dela guvernulu seu elu nu póte se admita cererea Portii, afara déca acésta mesura aru fi generala; càci tratamentulu natiunei celei mai favorisate a acordatu, prin unu tractatu, Greciei loculu pe acelasiu picioru cá celelalte puteri si conformu acestui principiu Pórt'a a autorisatu alta data pe Greci'a se deschida birouri postale in Turci'a cá si celelalte puteri. D. Conduriotis adauga cà ceea-ce s'a petrecutu la Larisa nu póte se autoriseze pe Pórta de a usá de represalii, de óra-ce stabilirea de poste straine, este interdîsa in Greci'a prin legea fundamentala a regatului, pe candu mai tóte puterile au birouri postale in Turci'a. In consecintia ministrulu Greciei spera cà Pórt'a va reveni asupra hotarirei ei si in casu contrariu va fi silitu se protesteze in numele guvernului seu.

## Nihilistii.

De duóe luni incóce, — i se scrie diarului „XIX. Siècle", — conspiratiunea nihilista earasi da probe palpabile de esistenti'a s'a. De geaba isi facu din candu in candu ilusiunea de a-o vedé disparendu de pe pamentulu Russiei; nimicu nu justifica acésta sperantia. Ve aduceti aminte negresitu de Iessa Helfmann, singur'a care n'a fostu spendiurata, candu fura esecutati mai multi nihilisti, intre cari si comtes'a Pavlovska, si care fù tienuta in inchisóre sub pretecstu, cà era insarcinata. Ve aduceti asemenea aminte de tóte legendele sinistre ce s'au latitu despre ea, cari au fostu póte inventate de intransigentii d-vóstre. Jessa Helfmann n'a fost nici batuta cu cnuta, nici sugrumata; ea traiesce si continua a denuntiá pe coreligionarii ei politici. Gratia depositiunilor ei, politi'a a facutu in cursulu verei trecute càteva arestari destulu de importante. Déca guvernulu imperialu nu cunósce cu numele pe toti conspiratorii, elu cunósce celu puçinu organisarea generala a Nihilistiloru.

Asié se scie acuma, cà comitelulu centralu, compusu d'unu micu numeru de personalitati fórte insemnate dirige tóta miscarea si tramite emisari, ori delegati speciali la fia-care din cele duóe bransie, din cele duóe departemente, in cari se imparte tóta societatea revolutionara. Fia-care din aceste duóe grupuri are functiunile sale strictu tiermurite. Nationalii au missiunea de a face propaganda intre poporulu dela tiéra, intre studenti, armata si class'a lucratória si ei aduna banii necessari pentru oper'a loru. Celalaltu grupu alu terroristiloru se ocupa de proclamatiuni, de avisuri, si in sinulu acestora se gasescu esecutorii decreteloru sangeróseale comitetului centralu. Din punctu de vedere teritorialu, comitetulu centralu a impartitu tiér'a in trei grupuri: celu dela St. Petersburg, care cuprinde tóta Russi'a de nordu; celu dela Kiew, care cuprinde totu tienutulu de Sudu si de Vestu, in fine celu dela Tiflis pentru Caucasu si tóta partea resariténa. Guvernulu scie, cà grupulu teroristiloru nu numera mai multu decàtu 50 individi si cel'a alu Nationaliloru mai multu de 310; e siguru, de alta parte, cà Nihilistii ce apartienu intrunu chipu séu altulu organisatiunei si cadreloru partidei revolutionare sunt cu miile, si cà acést'a se recruta d'intre tinerimea dela scóle si din class'a lucratoriloru. Relatiunile intime intre nihilismulu rusescu si internationala nu se pótu nega si guvernulu a càstigatu siguranti'a, cà fondurile insemnate sunt spedate din strainatate spre a activa propagand'a. Acést'a impregiurare esplica negociarile ce le-a inceputu guvernulu imperialu rusescu in mai multe renduri cu puterile straine pentru estradarea revolutionariloru, dér' se potu intielege asemenea si dificultatile ce le intémpina in realisarea acestui proiectu.

## Cestiunea Dunarei.

V.

Pĕn'acum am schitiatu in trasuri rapedi diferite fase, prin care a trecutu cestianea Dunarii, si ne-amu opritu de preferintia asupra mersului cestiunii in timpulu periodei ce

a urmatu tratatulu din Berlinu. Ne remane a esplicá in puçine cuvinte atitudinea doptata de Romani'a, din momentulu, cându a pututu luá parte la lucrarile comissiunei europene.

Chiaru dela presintarea ante-proiectului delegatulu romanu l'a combatutu cu inversiunare. Dupa ce comissiunea l'a respinsu s'a luatu otarirea d'a elaborá ea insa-si regulamentulu fluvialu, dupa prescriptiunile tratatului din Berlinu, guvernulu romanu se refere la art. 55 din tratatulu dela Berlinu si plecandu dela acestu principiu, se opuse la instituirea comissiunii mixte cá abatandu-se dela liter'a si dela spiritulu susu disului tratatu. Protocólele comissiunii europene dovedescu acést'a atitudine. Din ele se vede cà colonelulu Pencovici, lucrandu firesce dupa instructiunile guvernului seu, a combatutu (protocolu V si IV) instituirea comissiunei mixte, si cà, chiaru candu celelalte puteri dupa ce au admis'o in principiu, procedara la discutiunea regulamenteloru de navigare elu declarà (protocolu XVIII) cà nu ie parte la discutiune de càtu dupa ce 'si-a facutu reservele sale asupra instituirer comissiunei mixte, si asupra tuturoru cestiuniloru, cari indirectu se léga de dens'a.

Acésta atitudine a comisarului romanu n'ar' puté fi slabita de declaratiunea d-lui Boerescu, declaratiune prin care primea eventualu. si cá basa a negotiariloru, instituirea comissiunei mixte, in casulu candu acésta comissiune n'ar' fi de càtu o delegatie a comissiunei europene, conformu prescriptiuniloru din tratatulu dela Berlinu.

Acésta declaratiune a ministrului nu implica de locu o schimbare in atitudinea delegatului romanu in sinulu comissiunii europene. Proba este cà colonelulu Pencovici, chiaru in discutiunile posteriòre susu disei declaratiuni, staruì in opunerea s'a la instituirea comissiunii mixte si nu luà parte in discussiunea regulamenteloru de càtu sub reserve, fara a ingagia parerea guvernului seu asupra modului loru d'aplicatiune Elu se mantienù strictu pe terêmulu tratateloru si alu situatiunii legale, care resulta din ele.

Acésta solutiune se póte resuma in urmatórele patru puncte:

1. Libertatea de navigare pe Dunare este deplina si intrêga, ea este pusa sub garanti a colectiva a Europei.

2. Austri'a n'are nici o positiune esceptionala séu privilegiata pe Dunare, afara numai de dreptulu d'a esecuta lucrarile de regularisare a fluviului la Portile de feru, pentru scopulu d'a inlesni navigarea.

3. Regulamentele de navigare, de politia fluviala si de supraveghiare, dela Portile de feru pêna la Galati, voru fi elaborate de comissiunea europêna, asistata de delegatii Stateloru riverane. Aceste regulamente voru fi puse in armonia cu regulamentele cari au fost facute séu se voru face in cursulu fluviului in josu de Galati.

4. Nici o modificare nu póte fi adusa acestei situatiuni legale de comissiuni speciale, de noue principii, cari nu voru puté fi consacrate de càtu de autoritàtea unui congressu. Eaca terêmulu pe care s'a pusu Romani'a dela inceputulu incidentului.

S'a obiectatu. Cine va fi mandatarulu insarcinatu cu esecutarea, supraveghiarea si aplicarea stricta a regulamenteloru elaborate de comissiunea europêna?

Tratatulu dela Berlinu ne da respunsulu la acésta obiectiune. Regulamentulu de supraveghiare trebuie sè fia facutu de catra comissiunea europêna; dér' esecutarea acestoru regulamente apartiene si trebue s'apartina esclusivu fiacarui statu riveranu, pe intinderea teritoriului seu. Acestu dreptu este inerinte suveranitatii statelorn libere si independinte. De aceea cestiunea s'a pusu astfeliu: Cine va fi mandatorulu specialu insarcinatu se esercite chiaru pe locu supraveghiarea incredintiata comissiunii europene, càci ar' fi cu neputintia acesteia se implinésca o asemenea sarcina in corpore? Nimicu nu impedica pe comissiunea europêna se delege din sinulu seu, cum a facut'o pentru diferite alte comissiuni, pe unulu séu mai multi comissari cu dreptulu si missiunea d'a veghiá cá tóte statele riverane se esecute regulamentele cu creditia si in conformitate cu prescriptiunile comissiunii europene.

Insi-si plenipotentiarii Austro-Ungariei au propusu acést'a solutiune in congresulu de la Berlin. Ea este consemnata testualu in protocolulu. 11. Eace testulu, estrasu din propunerea baronului de Haymerle:

„Regulamentele de navigare si politia fluviala in josulu Portiloru de feru voru fi conforme cu acelea cari au fost séu cari voru fi introduse de comissiunea europêna pentru partea din josu de Gulati. Unu comisaru delegatu de commissiunea europêna va veghi'a asupra esecutarii acestoru regulamente."

Acést'a redactiune a fost primita de congresu, cu singura deosebire cà, in tratatulu dela Berlin, dreptulu de supraveghiare, pe care baronulu de Haymerle voia se 'lu incredintieze unui singuru comisaru delegatu, congresulu l'a reservatu intregei comissiuni europene.

Este dér' stabilitu cà politic'a austriaca, in 1878, gasea articulului 55 din tratatulu dela Berlin fórte 'ndestulatoru pentru a apará interesele Austro-Ungariei pe Dunare. Cari sunt cuvintele atàtu de puternice ce facu cá ómenii de statu Austro-Ungari se'si fi schimbatu atàtu de iute parerea?

Este óre interesulu loru pentru libertatea de navigare a fluviului?

Acést'a libertate este garantata intr'unu modu absolutu prin tratate, si de siguru nu Austro-Ungari'a a profitatu mai puçinu, de densa.

Este óre dorulu d'a garantá intr'unu modu stabilu interesele navigarii si ale comerciului Austro-Ungaru pe Dunarea de josu?

Nu se vede intru ce aceste intrese erau puse in periculu. De mai bine de 40 ani Austri'a a stabilitu puçinu càte puçinu unu monopolu de faptu asupra navigarii pe Dunare, si nu statele riverane din josu de Portile de feru au pusu pedici stabilirii acestui monopolu.

In ce regulamentarea navigarii fluviului de catre commissiunea europêna si aplicarea acestei regulamentari de càtre riverani, suptu controlulu eficace alu comissiunii internationale ar' vatama interesele austro-ungare?

Si pentru-ce instituirea comissiunii mixte ar' presinta mai multe garantii pentru aplicarea stricta a regulamenteloru?

Din contra, instituirea acestei noue comissiuni n'ar' face de càtu se sustraga esecutarea regulamenteloru de la controlulu europênu, in profitulu unei puteri mari care, prin singura s'a presinti'a in sinulu comissiunii mixte, ar' obtiné o prepouderintia contraria literei si spiritului tratateloru din 1815, 1856 si 1878.

Prin urmare, silintiele politicei austriace, cu scopu d'a obtiné instituirea comissiunei mixte, suptu presiedintia Austro-Ungariei, neputendu se aiba numai tendintia d'a apara interesele navigarii s'ale comerciului austro-ungaru, pe care nu le amenintia nici unu periculu, trebuie a se cauta 'utr'alta parte obiectivulu loru.

Prepouderanti'a absoluta pe Dunare, éce scopulu traditionalu alu politicii cabinetului din Vien'a de o jumetate de secolu.

VI.

Acést'a o data stabilitu, se va 'ntielege lesne resistinti'a pe care Romani'a o opune ori-carei abateri de la tratatele esistinte cari garantéza libertatea Dunarii. Pentru ea, acést'a este o cestiune de esistintia.

Unu emininte barbatu de statu romanu dicea 'ntr'o di aceste cuvinte: „Suptu pedépsa d'a ne distruge si sinucide, suntemu nevoiti se aparamu libertatea Dunarei cá unu interesu europênu: numai cu acést'a conditiune acestu mare fluviu va puté se remana romanu. Nu se va puté dice, ca dupa o lupta de 40 ani pentru a crea o patria libera si unita, unu Regatu independinte, dupa ce Romani'a a cuceritu loculu seu in famili'a popóreloru cu pretiulu sangelui miiloru din copii sei, vomu sacrifica Dunarea, marea nóstra artera fluviala, singura care ne pune 'n contactu imediatu cu popórele din Occidinte, singura care léga esistinti'a nóstra la unu mare interesu europênu."

Atitudinea Romaniei in cestiunea Dunarii nu va puté fi dér' indoiósa. Positiunea-i geografica ei impune o politica de ordine si de pace. Politic'a s'a nu va fi nici-o-data agresiva; chiaru atunci candu este nevoita se mérga 'n contra vederiloru vr'uneia din puterile vecine, ea o va face acést'a cu moderatiune, punendu-se pe teremulu dreptului si interesele sale vitale 'i impunu datoria d'a nu cede.

La Nouvelle Revue a apreciatu, in numerulu séu de la 1 Septembre 1881 acést'a atitudine a tenerului regatu romanu in termeni plini d'o simpatia, pe care amu voi s'o vedemu impartasita de tóta opiniunea publica europêna: „Cestiunea Dunarei, totd'auna pendinte, nici o data otarita, ar' fi deja resolvata fara curagiósa resistintia a Romaniei.

Acestu vigurosu statu si-a pusu totu punctulu seu de onóre in apararea absoluta a dreptuiloru sale; nici presiunile, nici promisiunile, n'au schimbatu nimicu din acést'a incredere: cu taria in sinulu comissiuniloru, cu calmu si bunu simtiu in disputele de presa, Romani'a opune cuvinte serióse sotismeloru, isi deconcertédia inamicii prin sangele seu rece; totu ast-felu si in campiile de la Plevn'a, tener'a armata de dorobanti cuceri dela primulu atacu renumele unei vitejii si tarii neasteptate.

Romanii sunt in dreptu se spere, ca Europ'a, o data lamurita asupra adeverateloru sale interese la Dunarea de josu, se va convinge ca Romani'a, aparandu-se pe sine apera una causa europêna. Nu s'ar' puté areta mai bine acestu adeveru incontestabile de càtu reproducendu cele càte-va linii pe care i le consacra totu la Nouvelle Revue in numerulu seu de la 15 Septembre 1881:

„Credemu ca chiaru din caus'a miosiorimii sale Romani'a represinta, in acést'a cestiune, cu mai multa sigurantia de càtu ori-care altu statu principiile dreptului internationale si protege mai bine libertatea unui fluviu pe care nu se va gandi nici o-data se'lu esploateze pentru scopuri ambitióse. De aceea reclamarile sale trebuie se provóce simpatiile mariloru puteri."

In adeveru, Romani'a este puterea cea mai directu interesata se apere libertatea Dunarii si se o mentina suptu controlulu colectivu alu Europii. In acést'a cestiune vitala pentru ei, Romanii trebue, dupa esemplulu unui ilustru Romanu, se iè cá devisa acestu adagiu:

Ceterum censeo Istrum esse defendendum!

(Nouvelle Revue*)

---

# Diverse.

(**Printiulu mostenitoru in Ardélu.**) Venatórea de ursi din 19 si 20 a curentei a remasu, dupa cum se spune, asemenea fara resultatu. Cu tóte astea printiulu a fost veselu in totu timpulu bàtu a petrecutu in tiér'a nóstra. Alteti'a S'a a promisu, cà va veni, si in tómn'a viitóre la venatóre de ursi in Ardélu. Se dice cà atunci are de gandu a luá parte la venatóre si Maiestatea S'a. Dumineca Altetiele Loru printiulu si princes'a **Stefani** a cu suita au asistatu la serviciulu divinu in biseric'a romana din Gurghiu. Dupa liturghia Altetiele Loru se preamblara prin gradin'a castelului, apoi se retrasera in odài. Indata dupa acést'a sosira vreo 25 parechi de sateni tineri romani dela Jabeniti'a cu lautarii, cari esecutara in curtea castelului jocuri nationale. Antaiu jucara junii „Calusierulu", apoi urmà „Ardeleana" si „Hatiegana" cu fetele. Inaltimile Loru au privitu cu mare interesu la jocu si apropiandu-se de jucatori le-au esaminatu costumurile, cumperandu, se dice, multe obiecte dela jucatori si jucatóro si impartindu-le daruri insemnate. Este caracteristica turburarea, de care áu fost cuprinse diarele maghiare din caus'a jocului romanescu ce s'a arangiatu in onórea inaltiloru óspeti. Cine a mai dusu pe „mojicii" aceia de Romani acolo? Candu au cerutu cu printiulu mostenitoriu se cunósca mai bine Ardélulu, foile din Clusiu la tóte, numai la „feciorii" si la fetele romane nu s'au ganditu. Firesce, bietii Romanasi sunt descrisi in foilè unguresci cá nesce „selbatici" imbrecati in cojóce „manjiti" si „nespalati"; si cu tóte aste se dice in raporturi, cà ei au salutatu pe Inaltimele loru cu „Eljen" nu cu „se traiésca!?"

Observamu in fine cà d'intre prelatii romani Escel. S'a Metropolitulu Dr. **Ioane Vancea** a salutatu pe Altetiele Loru la sosire in Tergulu Muresiului; Escel. S'a a fostu invitatu si la prandiu.

(**Concertele filarmonice**) s'au reinceputu anulu acesta sub conducerea D-lui Anton **Brandner.** D-s'a nea doveditu in totu-deauna, cà este neobositu in a incercá totu possibilulu spre a redicá cultulu musicei la noi. Observamu in personalulu d-lui càteva puteri noue, ce si le-a castigatu prin propri'a staruintia in timpulu din urma. Astfeliu si cu ajutoriulu unui numeru insemnatu de diletanti, cari facu parte din societatea filarmonica, d. Brandner a pasitu la resolvarea problemei ce si-a pus'o cu concertele filarmonice si nu fara succesu.

Publiculu amatoru de musica póte fi multiumitu cu primulu Concertu, la care s'a esecutatu urmatoriulu progamu: **Beethoven:** Symphonia Nr. 2 (D-dur). **Bruch Max:** Concertu pentru violina cu acompaniamentu de orchestra, esecutatu de d. Eduard Loebel. **Händel:** Largo pentru violine unisono, Harfa cu celelalte instrumente. **Liszt:** Rhapsodia ungurésca (arangiata pentru orchestra de Carl Müller-Berghaus.) In totalu programulu a fostu bine alesu si esecutatu. — De astadata publiculu brasioveanu a fostu slabu representatu si este de regretatu a vedé, cà la noi „musica", prin care se cultivéza si nobiliteaza semtiemintele omenesci, este inca asié de puçinu intielésa si inbraçiosiata. Cu indiferenti'a nu vomu puté incuragiá nici o intreprindere de feliulu acest'a, ci vomu remané in totu-deuna unde amu fostu.

(**La tribunalu.**) Presidentulu catra acusatu: — Acum sunteti achitatu, domnulu meu. feriti-ve pe viitoru de societatile rele. Acusatulu: — Da, domnule presidentu, voiu cautá se nu mai me gasescu façia in façia cu d-vóstra.

(**Dr. Iosifu Gallu**) fostu referentu la curtea de casatiune si a luatu astadi adio in modu oficialu dela curtea de cassatia, scrie „Pester Lloyd". Dr. Gallu a fostu membru alu curtiei de cassatia dela anulu 1869 si s'a distinsu prin talentele sale eminente si prin diligenti'a sa neobosita; pe terênulu literaturei juristice si-a càstigatu merite durabile cu scrierea „Dontvértár", dupa ce in districtulu Racasiu a fostu alesu de deputatu, a parasitu dupa unu servitiu de 20 ani carier'a judecatorésca. Dr. Gallu are acuma ocasiune a 'si valorá

*) Dupa „Romanulu."

facultatile sale distinse in comissiunea justitiara a dietei.

(Deschiderea facultatii teologice) avù locu Joi la amédiu in sal'a Senatului (palatulu Universitatii). La intrarea Metropolitului. Primatu si a d-lui ministru de culte si de instructiune publica in sala, corurile dela conservatoriu dirigiate de d. Vachmann au intonatu unu imnu ocasiunalu. Dupa binecuventarea ce a dat'o vechiulu vicariu alu Metropoliei Calixtie, ministrulu de culte si instructiune Urechia a pronuntiatu unu discursu, la care a respunsu Metropolitulu-Primatu. Apoi P. Inocentie vicariu alu Metropoliei si unulu din professorii nouei facultati au pronuntiatu, la rêndulu loru, discursuri in numele professoriloru acestei facultati. Tóte discursurile au fost viu aplaudate. Ceremoni'a s'a finitu prin binecuventarea salei din palatulu Universitatii, unde se voru tiené cursurile teologice.

(Facultatea de teologia din Bucuresci) s'a deschisu Joi 12 Novembre. Eaca numele profesoriloru cari au fostu insarcinati se predè cursuri la facultatea de teologia: Dr. Barbu Constantinescu, doctoru in filosofia si licentiatu in teologia dela Universitatea din Lipsca, preda: Istoria bisericésca; Dr. N. Nitiulescu limb'a ebraica si exegetic'a v. testamentu; Dr. G. Zotu introducerea si exegetic'a N. Testamentu; Archiereulu Calistratu Orleanu Patrologi'a; Archiereulu Silevestru Balanescu istori'a dogmeloru Archiereulu Inochentie vicarul Sf. Mitropolii, absolventu alu Seminariului din Socol'a predà introducerea in Vechiulu Testamentu; Archimandritulu Enaceanu preda: Enciclopedi'a teologica.

(Cum se 'ntroducu Evreii in tiéra.) Afara din cuprinsulu vamei dela Mihaileni s'au descoperitu mai multe fraude. „Romanulu" adauga cà totu prin aceste localitati se banuesce cà se introducu cei mai multi evrei vagabundi cu pasapórte false. Eaca cum se presupune cà se introducu: „Evreii stabiliti in tiéra, pretecstandu cà au a face caletorii in Austro-Ungari'a, obtinu pasapórte dela autoritatile romane, apoi ei tramitu aceste pasapórte coreligionariloru loru din Austro-Ungari'a, cari vinu cu densele la fruntarii si intra in tiéra cá Evrei din Romani'a. Semnalmintele din pasapórte fiindu mai totdeaun'a acelea-si si descrise in modu vagu, ele nu potu câtu-si de puçinu se faca a se deosebi persónele si a impedecá p'unu altulu, afara de posesoru, a se servi de densele. De aceea ar' fi bine, credemu, cá pasapórtele de acum inainte se fia insoçite de fotografiele posesoriloru."

(Teatru in Bucuresci.) Asearа, scrie „Timpulu", s'a representatu la Teatrulu Nationalu „Lamp'a fermecata", opereta comica in 3 acte. Publicu destulu si alesu. Precum amu pututu observá, Marti la teatrulu romanescu este intalnirea clasei inalte a societatii. Interpretarea a fostu satisfacĕtória; d-nele Danescu, Gavala, Welner si dd. Mateescu, Popovici au culesu multe aplause. D-r'a Danescu mai alesu, in rolulu fiicei Sultanului, ne-a probatu, cà este o buna cantareatia. Vocea-i este dulce, puternica, timbrata si o moduleaza cu destula maiestria. Publiculu a remasu fórte multiamitu. Mane séra Joi, se jóca „Trei Crai dela Resaritu" si „Bunaseara vecine."

(Unu vaporu pazitu) Citimu in „Posta": Vaporulu „Vulcanu," sub pavilionulu germanu a sositu eri la 2 óre dupe ameadi in portulu nostru. Se scie, cà acestu vaporu a fostu banuitu cá incarcatu cu dinamita; de aceea a fostu insoçitu pentru observatie dela intrarea s'a in gurele Dunarei de vapórele de resboiu „Pitiunda" din partea Russiei si „Fulgerulu din partea Romaniei. „Fulgerulu" l'a insoçitu pêna la Galati si stationéza alaturea cu densulu. Vaporulu „Vulcanu" este adresatu casei Foscolo et C-ie din orasiulu nostru. Declarati'a de incarcamentu este facuta pentru diverse mârfuri.

(Trasura cu vaporu.) La Bruxelles s'a construitu si sau facutu incercari cu o noua trasura cu vaporu. Ea se datoresce inventiunei unui danesu, anume D. Rowan, alu carui nume 'lu si pórta. In acestu nou sistemu motorulu este cu totulu independentu de trasur'a propriu disa. Motorulu se póte redicá candu trasur'a are nevoie de reparatiune. Caldarea pentru desvoltarea vaporului e verticala; moderatorulu pentru a suprimá admiterea vaporului pórta frêne; mai multu, partea motrice este asiediata pe nesce pietre rotundite, ceea ce permite a-o indepartá fara ajutorulu curbeloru. Trasur'a-vaporu a d-lui Rovan póta transportá cincidieci voiajori; ea cuprinde câte unu apartamentu pentru fia-care din cele trei clase, si alte duóe locuri, din cari unulu pentru bagaju si altulu pentru câni. Incercarile facute au fost din cele mai satisfacĕtórie. Trasur'a-vaporu a invinsu cu desevêrsire tóte povĕrnisiurile, si are o vitesa (iutiéla) de 25 chilometri pe ora, ceea ce este unu resultatu fórte frumosu. „Voc. Cov."

(Arsa de viua.) Citimu in „Telegrafulu": Faptulu s'a intemplatu alalta-ieri la Sadagur'a in Bucovin'a; dómn'a Stanculescu, soçi'a unui amploiatu localu, mergea spre biserica, pe candu unu teneru evreu aprindiendu tigaret'a s'a asverlî chibritulu aprinsu spre loculu unde trecea tener'a dómna. Printr'o nenorocire fatala fustele si rochi'a dómnei in cestiune luara focu cu o rapeditiune oribila; tener'a femea, vediendu-se imbraçisiata de focu, perdù presenti'a de spiritu si incepù a fugi, strigandu ajutoru, dér' miscarile rapedi nu facura de câtu a urcá furi'a elementului distrugĕtoru. Nisce trecatori, vediendu feme'a incendiata avura spiritulu de a o opri cu sil'a si de a-o acoperi cu paltónele loru. Foculu fù imediatu inabusitu, dér' arsaturile victimei acestui accidentu sunt teribile. Evreulu fugi, trecêndu granití'a spre Romani'a.

(Arbitriu.) Joi s'a asteptatu sè se pronuntie arbitrii asupra diferentieloru d'intre ministeriulu lucrariloru publice si d. Guillox, constructorulu liniei Ploiesci-Predealu. Arbitrii sunt: pentru ministerulu lucrariloru publice, d. A. Petrescu consiliaru la curtea de cassatiune, si pentru d. Guilloux, d. Mandrea, consiliaru la aceea'si curte.

(Midilócele nóstre de traiu.) Ceea ce mananca, bea si fuméza Berlinulu, se vede din cele scrise de „Berliner Tagblatt": In timpulu din urma prefectur'a politiei eara a cautatu se véda ce facu „fabricantii" midilóceloru de traiu. Cu acésta ocasiune s'au constatatu fapte surprindietóre. Nu e lucrulu celu mai reu, déca asié numit'a cafea de sanatate se vinde in invelitóre de plumbu, dér' mai ingrijitoru este, cà s'a gasitu ciaiu, care avea o culóre verde nu dela natura, ci dela unu vĕpsitoru; cà piperulu este amestecatu cu o huma feruginósa; cà s'a intrebuintiatu apa necurata pentru a fabricá apa de soda si cà ciocolat'a si cacao suntu amestecate cu faina de cartofi si burueni. In tutunu se gasescu bucati de lemne, cari numai aroma nu au. Multa faina s'a gasitu stricata, incâtu e pecatu se intre in cuptoru. Pentru amatorii de siropuri de smeura va fi interesantu se afle, cà suntu vĕpsite cu fucsina si cu carmin. De ce se dai miere unui pecatosu de Berlinesu? La ce mai servescu albinele, déca avemu scrobéla vĕpsita? Si apoi se vedeti, cum se fabrica untulu! Apoi mai este unu felu de ceaiu, amestecatu cu pâne rasa, incâtu n'ai trebuintia de pesmeti! Din 254 de probe, s'a constatatu 44 falsificate, cari jusüfica mesurile severe, luate contra falsificatoriloru fara consciintia. „Resb."

(Unu calu fara peru.) Gradin'a zóologica din Moscva are in posesiune unu calu, cum nu se mai afla in celelalte gradini zoologice din Europ'a, adeca unu calu fara peru. Nu se scie bine originea acestui calu, nu se scie asemenea déca este dintr'unu soiu deosebitu. S'a adusu din Asi'a: a fost tramisu din Turchestanu de câtra generalulu Kaufman. Formele lui sunt fórte elegante: pelea este de unu rosiu viu, dér' cu totulu góla. Este fórte simtitoru la frigu; de aceea este tinutu si inveluitu in plapomi de lana.

(Emigrari din America.) Pe candu Europenii emigréza inca, in mare numeru, spre Americ'a, multi Americani, satui de patri'a loru, se reintorcu in ceea a parintiloru sĕu stramosiloru loru. — Din statistic'a Stateloru-Unite reese, cà pe anu emigréza in Europ'a câte 50,000 ómeni, in terminu mediu, — Deosebirea intre emigratiunea européna spre Americ'a si cea americana spre Europ'a, e, cà in vreme ce intre Europeni nu sit cauta o noua patria, dincolo de Oceanu de câtu cei ajunsi la sapa de lemnu, din Americ'a vinu la noi numai ómeni cu dare de mana. — Lumea noua e in primejdie se'si véda trecêndu bogatiile in lumea vechia, unde totu mai bine se póte trài cu ele...! „R. L."

(Unu printiu prinsu cu mân'a in sacu.) Suntu câte-va dile de candu tribunalulu corectionalu din Berlin a judecatu procesulu printiului russu George Davidovici, prevenitu pentru sustragere si escrocherie. Printiulu, care are duóedieci si-siépte de ani, a fostu recunoscutu culpabilu si condamnatu la duoi ani de inchisóre si la perderea drepturiloru cívile si politice pentru acelasi timpu.

(Parisulu in momentulu de façia.) Ultimulu buletinu statisticu dresatu de catra municipalitatea capitalei ne aduce urmatórele notitie asupra Parisului. Populatiunea totala se urca la 1.988,806 insi, adica este echivalenta unei jumatati a populatiunei micei republice elvetiane. Dela 4 Novembre anulu curentu si pêna la 10 (in decursulu unei septemani,) au muritu 1037 insi; din diferite bóle, care bantue capital'a oftic'a (phtisia pulmonara) a rapitu 170 de insi. Septeman'a precedenta n'a datu de câtu 960 morti. In terminu mediu, Parisulu pierde din totalulu poporatiunei sale in demersulu de unu anu peste 10,000 de omeni morti de feliurite bóle. Accidente si sinucideri rapescu din populatiunea intréga, in terminu mediu, pe anu, peste 275 insi.



## Cursulu de Bucuresci

dela 12/24 Novembre 1881.

| Valori | Scadenti'a Cupóneloru | Cumpera | Vinde |
|---|---|---|---|
| 5% Rent'a Romana . . . . . | 1 Apr. 1. Ort. | 88.1/2 | 89.1/4 |
| 6% Oblig. de Stat. convert. rurale . . . . . . . . . . . | 23 Apr. 23 Oct. | 98.— | 99.— |
| 8% Oblig. domeniale 1871 . | 1 Ian. 1 Iul. | —.— | —.— |
| 6% Oblig. càiloru fer. rom. | 1 Iuliu | 102.— | 103.— |
| 7% Scrisuri funciare rurale | 1 Iul. 1 Ian. | 102.— | 103.— |
| 7% „ „ urbane | idem | 102.— | 103.— |
| 8% Imprum. municipalu . . | idem | 105.1/2 | 106.1/2 |
| Oblig. casei de pensiune (lei 300, dobênda 10 lei). . . | 1 Maiu 1 Nov. | 220.— | 230.— |
| Losuri municipale (20 lei) . . | cu premie | 29.— | 30.— |
| Act. Bancei Nationale rom. . . | 1 Ian. 1 Iul. | 1510 | 1530 |
| Auru contra argintu . . . . . | | 1.— | 1.— |
| Auru contra bilete hipotec. . | | 1.— | 1.1/2 |
| Auru contra bil. de Banca nat. | | 1.— | 1.1/2 |
| Florini Val. Austr. . . . . | | 2.14— | 2.15— |

## Cursulu la burs'a de Vien'a

din 25 Novembre st. n. 1881.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Rent'a de auru ungara . . . . | 119.60 | Imprumutulu cu premiu ung. . . . | 125.25 |
| Imprumutulu cailoru ferate ungare . . | 133 — | Losurile p. regularea Tisei si a Segedin. | 112.60 |
| Amortisarea datoriei cailoru ferate de ostu ung. (1-a emissiune) | 91.40 | Rent'a de harthia aust. | 77.25 |
| dto. (II-a emissiune) | 109.— | „ de argintu „ . | 78.05 |
| dto. (III-a emissiune) | 97.— | „ de auru „ | 93.90 |
| Bonuri rurale ungare | 99.40 | Losurile din 1860 . | 132 80 |
| dto. cu cl. de sortare | 98.50 | Actiunile bancei austr.-ungare . . . | 840.— |
| Bonuri rurale Banat-Timis. . . . . | 98.75 | „ bancei de creditu ungare . . . | 360.— |
| dto. cu cl. de sortare | 97.70 | „ bancei de creditu austriace . . . | 363.— |
| Bonuri rurale transilvane . . . . . | 99 25 | Argintulu . . . | —.— |
| „ croato-slav. . . . | 99.50 | Galbini imperatesci . | 5.60 |
| Despagubirea p. dijm'a de vinu ung. . . | 96.75 | Napoleond'ori . . . | 9.41 |
| | | Marci 100 imp. germ. . | 58 20 |
| | | Londr'a. . . . | 118.70 |


Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Tipografi'a: Ioanu Gött si fiiu Henricu.